

Qarabağ bölgəsində yerləşən mədəniyyət mərkəzlərindən biri olan Şuşa şəhəri "Qarabağın incisi" kimi dünya şöhrəti qazanmışdır. Bu əsrarəngiz şəhərin təməli 1752-ci ildə Qarabağ xanı Cavanşirlər sülaləsindən olan Pənahəli xan tərəfindən qoyulmuşdur.

XVIII əsrda Şuşa şəhəri Azərbaycanın ən mühüm şəhərlərindən biri idi. XIX əsrin sonu ve XX əsrin əvvəllərində Şuşa Qafqazın musiqi mərkəzine çevrilmişdir. Şuşanı "Kiçik Paris", "Qafqazın sənət məbədi", "Azərbaycan musiqisinin beşiyi" və "Zaqafqaziyanın konservatoriyası" adlandırdılar.

Şuşanı rəmzi sayılan digər gözəlliklərdən biri də Xarıbülbüldür. Bu qeyri-adi gül Şuşa dağlarında yetişir. Qarabağ həsrəti Xarıbülbül Azərbaycan Ordusunun qələbəsi nəticəsində iller sonra yenidən çıxırlıməyə başlayıb. Xarıbülbül sanki gülün üzərinə qonmuş bülbüllü xatırladır. Hərfi mənası "tikanlı bülbüll" anlamına gələn "Xarıbülbül" təbiətə gözəllik bəxş etməklə yanaşı, müalicəvi əhəmiyyətli bitkidir. Ondan xalq tebabətində müxtəlif xəstəliklərin müalicəsində geniş istifadə edilir.

İngilis səyyah və alımları Şuşanın qədim şəhər olması ilə bağlı maraqlı fikirlər söyləmişlər. C.Moryenin fikrincə, Şuşa hələ eradan əvvəl insan məskəni olmuşdur. R.Burter isə yazır: "Şuşada Qafqazın başqa yerlərində olmayan Avropa şəhərlərindəki kimi daş binalar, geniş küçələr, qədim Roma hamamlarını xatırladan gözəl hamam qalıqları vardır". Bütün bunlar Şuşanın hələ çox qədimdən mövcud olması haqqında fikir söyleməye əsas verir. Tarixi mənbələrdə Şuşanın hətta XIII əsrde de Azərbaycanın məşhur şəhərlərindən biri olması haqqında faktlar vardır.

Lakin 1905-ci ildən Çar hökumətinin himayədarlığı ilə Şuşada ermənilər azərbaycanlıları sixışdırmağa başlamış, öz qarşılara qoyduqları məqsədə çatmaq üçün durmadan əllerindən gələni etmişlər. Şuşa gündən-güne gözəlləşdikcə xain qonşularımız bu valehədici şəhərdə gözlərini çəkməmiş,

erməni vandalları 1992-ci il may ayının 8-də Şuşanı işgal etmişlər. Bu amansız işgalin nəticəsində şəhərdə 195 nəfər Azərbaycan vətəndaşı vəhşicəsinə qətlə yetirilmiş, 165 nəfər yaralanmış, onlardan 150 nəfəri əlil olmuş, 552

Şuşa sevgisi hər bir azərbaycanlının qəlbində xüsusi yer tutur

körpe valideynlərini itirmiş, 20 mindən artıq əhali isə doğma yuvasını tərk edərək məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Neçə-neçə günahsız əhali isə əsir və itkin düşmüşdür.

Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan xalqı sinəsinə daş basıb bu zülümə də dözdü, bir gün işgal olunmuş torpaqlarımızın yenidən qaytarılacağı ümidi ilə yaşadı. Bayram günləri qeyd ediləndə uşaqlardan böyüyü hər kəs "İnşallah gələn bayramı Şuşada qeyd edərik!" – dedi. Əlbəttə, bu 28 illik mübarizə yolu çətin oldu.

Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu işgal altında olan torpaqlarımızı azad etmək üçün sentyabrın-27-də başlayan və 44 gün davam edən Vətən müharibəsində düşmənin 28 il ərzində qurduğu ordunu və istehkamları darmadağın etdi.

Nəhayət, noyabrın 8-də azərbaycanlıların illərdir həsrətində olduğu Şuşa şəhəri işğaldən azad edildi və elə həmin gün Şuşada Azərbaycan bayrağı qaldırıldı. Dövlət başçımız da sevinc və iftخار hissi ilə demişdir: "Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq! Əziz Şuşa, biz səni dircəldəcəyik!".

Qarabağın döyünən üreyi Şuşanın azad olunması bir daha göstərdi ki, şəhidlərimizin qanı yerde qalmadı.

Cənab Prezidentimiz Şuşanın Azərbaycan xalqı üçün tarixi əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq 2022-ci ili "Şuşa ili" elan etdi. Bu, bir daha sübut etdi ki, mədəniyyətimizin beiyi olan Şuşa şəhəri Azərbaycan tarixinə qızıl hərflərlə yazılib. Bu sevinci bize yaşadan əsgərlərimiz qarşısında baş əyirik. Bize bu sevinci yaşadan

əsgərlərimiz arasında şəhidlik zirvəsinə ucalan Mingəçevir Dövlət Universitetinin (MDU) məzunları da var.

MDU-nun müəllim heyəti də ölkəmiz üçün əlamətdar olan hər bir tarixi hadisəni yaddaşqalan etmək, tələbələri vətənpərvərlik ruhunda yetişdirmək üçün elindən gələni edir. MDU-nun tələbələri müvafiq plan əsasında hazırlanmış tədbirlərdə böyük həvəslə iştirak edirlər. Eləcə də gələcəkdə Şuşada keçirilməsi nəzərdə tutulan tədbirlərdə iştirak etmək arzusundadırlar.

Universitetin rektoru Şahin Bayramov da gənclərin uğurlarının davamlılığını təmin etmək üçün elindən gələn köməyi əsirgəmir.

Qarabağın tacı olan Şuşanın xalqımız üçün müqəddəs və əziz məkan olduğunu və hər bir azərbaycanlının mənəvi dəyərlərinin ayrılmaz parçasına çevrildiyini nəzərə alaraq "Şuşa ili"nin hər kəsə uğur və sevinc gətirəcəyinə bütün səmimi qəlbimlə inanıram.

**Xədicedə ƏLİYEVA,
Mingəçevir Dövlət Universitetinin
Xarici dillər kafedrasının müəllimi**